

Eeva Korpilahti

Metsätieteen aikakauskirjan neljännesvuosisata

Korpilahti E. (2018). Metsätieteen aikakauskirjan neljännesvuosisata. Metsätieteen aikakauskirja 2018-10102. Päätoimittajalta. 3 s. <https://doi.org/10.14214/ma.10102>

Yhteystiedot Suomen Metsätieteellinen Seura ry, Helsinki

Sähköposti eeva.korpilahti@metsatiede.org

Julkaistu 17.12.2018

Suomen Metsätieteellinen Seura perusti ensimmäisen Suomessa erityisesti tiedeyhteisölle tarkoitettua metsätiedettä julkaisevan sarjan, Acta Forestalia Fennican, vuonna 1913. Sarjan kirjoitukset koottiin vuosittain muutamaksi niteeksi ja julkaisukielenä kotimaisten kielten ohella olivat saksa, ranska ja myös englanti. Seuran toinen, vuonna 1926 perustettu, Silva Fennica -sarja, ilmestyi erillisnaitena ja kirjoitusten kielet olivat vastaavia kuin Actassa. Metsätieteellinen koelaitos perusti vuonna 1919 oman sarjansa, Metsätieteellisen koelaitoksen julkaisuja. Sarjaa on sittemmin julkaistu eri nimillä, kuten Metsäntutkimuslaitoksen julkaisuja ja viimeksi nimellä Communicationes Institutio Forestalis Fenniae vuoteen 1988 asti, jolloin sarja yhdistettiin seuraavan vuoden alusta Acta Forestalia Fennica -sarjaan. Metsäntutkimuslaitos julkaisi vuodesta 1963 alkaen myös Folia Forestalia -sarjaa, jossa artikkelit olivat yleensä suomenkielisiä.

Vuodesta 1990 toimin Metsätieteellisen seuran sihteerinä ja Acta Forestalia Fennican ja Silva Fennican vastaavana toimittajana. Valtion tiedepoliittisena tavoitteena oli 1990-luvun alussa kansainvälistää Suomessa julkaistavia teiteellisiä sarjoja ja Suomen Akatemia alkoi ohjata julkaisusarjojen rahoitusta tuon linjauksen mukaan.

Suomen Metsätieteellinen Seura ja Metsäntutkimuslaitos tekivät vuonna 1994 sopimuksen julkaisuyhteistyöstä. Minut nimettiin päätoimittajaksi hoitamaan kaikkien metsätieteellisten julkaisusarjojen kehittämistä. Sopimukseen kuului, että uusi sarja, Metsätieteen aikakauskirja, perustettiin samana vuonna. Sarjaan yhdistettiin suomenkielinen materiaali Silva Fennicasta ja tutkimuslaitoksen Folia Forestalia -sarja.

Seuran ja tutkimuslaitoksen julkaisuyhteistyö ulottui eri misterioiden budjettirajojen yli, mikä oli Suomessa aivan uutta. Julkaistoimintaan oli rahoittamassa Metsäntutkimuslaitoksen rahoituksen vahvistava Maa- ja metsätalousministeriö ja toisaalla Opetus- ja kulttuuriministeriö, jonka momenteilta Metsätieteellisen seuran rahoitus oli peräisin. Ei ollut itsestään selvää, miten julkaisu-uudistus voitiin toteuttaa, koska molemmat tahot halusivat pitää kiinni omista sarjoistaan, eikä niihin monien mielestä olisi saanut tehdä suuria muutoksia.

Julkaisuyhteistyön tärkein alun linjaus oli, että Silva Fennica suunnataan kansainväliseksi, pelkästään englannin kielellä julkaistavaksi tieteelliseksi sarjaksi ja kotimaisilla kielillä julkaiseminen keskitettiin Metsätieteen aikakauskirjaan. Sarjat myös avattiin kaikkien tutkijoiden käyttöön

siten, että tutkijat voivat tarjota käsikirjoituksiaan riippumatta heidän työorganisaatiostaan. Sarjoihin nimettiin päätoimittajan avuksi toimituskunnat, Silva Fennicaan kansainvälinen ja Metsätieteen aikakauskirjaan kotimainen. Sarjojen yhteinen toimitus oli Metsäntutkimuslaitoksessa.

Julkaisuyhteistyöllä oli kolme keskeistä tavoitetta: Ensiksi julkaistavan tutkimuksen laadun parantaminen. Tätä toteutettiin toimitusta vahvistamalla ja siten, että molemmissa sarjoissa alettiin käyttää strukturoitua tieteellistä vertaisarviointia. Toiseksi kansainvälisyyden edistäminen, joka saavutettiin toimituskuntien, kirjoittajien ja tarkastajien kansainvälistä verkostoa parantamalla. Kolmas tavoite oli tutkimuksen saavutettavuuden parantaminen, joka toteutui avaamalla julkaisut verkossa tutkijayhteisön käyttöön open access -menettelyn avulla, ensimmäisinä metsätieteellisinä sarjoina maailmassa. Nämä kaikki tavoitteet tukivat vahvasti myös toisiaan.

Metsätieteen aikakauskirjan määritetään julkaisevan suomen- ja ruotsinkielisiä metsäntutkimuksen alaan kuuluvia, tieteellisen tarkastusmenettelyn alaisia alkuperäisiä tutkimusartikkeleita, katsauksia ja tiedonantoja. Sarja julkaisee myös muita metsiin, metsätalouteen ja metsäluontoon liittyviä ajankohtaisia kirjoituksia Tieteen tori- ja Puheenvuoro-palstoilla.

Metsätieteen aikakauskirjaa on nyt julkaistu 25 vuotta ja siinä on julkaistu lähes 500 tutkimusartikkelia ja yli tuhat muuta ajankohtaista kirjoitusta. Lisäksi sarjassa on julkaistu valtakunnan metsien 9. inventoinnin metsäkeskuksittaiset tulokset kymmenessä erillisessä niteessä. Metsätieteen aikakauskirja on luokiteltu Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan ylläpitämässä julkaisusarjojen luokitusjärjestelmässä tieteelliseksi sarjaksi, jossa julkaisemisesta kirjoittajat saavat tieteellisen julkaisun meriitin ja heidän taustaorganisaationsa saavat yliopistojen rahoitukseen vaikuttavia suoritteita.

Sarja on julkaistu alusta alkaen painettujen niteiden lisäksi myös verkossa, aluksi pelkät tiivistelmät ja vuodesta 1998 alkaen myös koko artikkelit, kun se teknisesti oli mahdollista. Metsätieteen aikakauskirjan artikkeleita käytetään alan opetuksessa ja asiantuntijaorganisaatioissa. Alan ammattilehdet ja maakuntalehdet käyttävät lähdeaineistona sarjan artikkeleita. Myös Kotimaisten kielten tutkimuskeskus käyttää aikakauskirjan tekstejä kielentutkimuksessa. Sarja on vapaasti kiinnostuneiden luettavissa ja verkkosivuja seurataan runsaasti. Suomen ulkopuolelta sarjaa seurataan muun muassa Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Venäjällä ja Saksassa ja joissakin muissa maissa.

Osana tutkimuslaitosuudistusta Metsäntutkimuslaitos, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos yhdistettiin Luonnonvarakeskukseksi vuoden 2015 alusta. Metsätieteellinen Seura neuvotteli Luonnonvarakeskuksen kanssa julkaisuyhteistyön ja siihen sisältyen metsäalan tiedesarjojen jatkamisesta, mutta Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan tieteellinen julkaisuprosessi ei sopinut tutkimuslaitoksen uuteen asiakkaita painottavaan strategiaan ja julkaisuyhteistyö päättyi vuoden 2016 lopussa. Seuran hallitus päätti jatkaa Metsätieteen aikakauskirjan julkaisemista digitaalisena verkkojulkaisuna ilman painettuja versioita. Sarja myös muutettiin vuosijulkaisuksi siten, että aiemmasta neljän vuosittaisen niteen koostamisesta luovuttiin ja artikkelit julkaistaan valmistumisjärjestyksessä koko vuoden kokoelmana. Vuoden 2018 julkaisukokoelma on toinen uudenmuotoista sarjaa. Metsätieteen aikakauskirja jatkaa kaikille avoimena tiedelehtenä ja Suomen Metsätieteellinen Seura kustantaa sarjaa.

Metsätieteellinen Seura on toistaiseksi onnistunut turvaamaan kotimaisilla kielillä kirjoitettujen artikkeleiden julkaisemisen jatkumisen. Julkaisuyhteistyön päättymisen jälkeisestä muutosvaiheesta on nyt päästy yli ja Metsätieteen aikakauskirja on julkaissut molempina vuosina yli 20 kirjoitusta. Metsätieteen aikakauskirja on maassamme ainoa riippumaton metsäntutkimustietoa kotimaisilla kielillä julkaiseva kanava. Kun tieteellinen julkaiseminen on yhä enemmän muuttunut englanninkieliseksi, jo useamman vuoden ajan on käyty keskustelua suomenkielen asemasta tieteen kielenä. Kotimaisilla kielillä julkaistavilla tiedelehdillä, kuten Metsätieteen aikakauskirja, on merkitystä tieteellisen käsitteistön ylläpidossa ja kehittämisessä. Ajantasaisen käsitteistön puuttuminen haittaa kotimaista tieteellistä keskustelua, estää tutkimustiedon välittämistä käytännölle ja myös käytännön tietojen kulkua tutkimuksen suuntaan.

Tehtäväni päätoimittajana päättyy tämän vuoden lopussa. Haluan tässä yhteydessä kiittää kirjoittajia, tarkastajia, lukijoita ja toimitusta neljännesvuosisadan kestäneestä, tuloksekkaasta ja rakentavasta yhteistyöstä. Kaikki osapuolet ovat tärkeitä rakentamaan aktiivista ja vireää tiedelehteä ja luomaan lehdelle mahdollisuudet välittää tutkimustietoa ja toimia keskustelukanavana.

Seuraajani Itä-Suomen yliopistosta, professori Teppo Hujala, aloittaa Metsätieteen aikakauskirjan päätoimittajana ensi vuoden alusta. Samalla myös sarjan toimituksellinen rakenne uudistuu. Toivotan menestystä uudelle päätoimittajalle, toimittajille ja toimituskunnalle ja toivon, että Metsätieteen aikakauskirja tuo uutta tietoa metsä- ja luonnonvarojen käyttöön myös tulevina vuosina. Toivottavasti sarja saa enenevässä määrin uusia käsikirjoituksia, jotta vuorovaikutus alan toimijoiden kesken voi jatkua.

Eeva Korpilahti